

Verslag concept

Commissie Ruimte, Wonen en Klimaat (RWK)

Datum commissievergadering	:	25 november 2019
Commissievoorzitter	:	Dhr. E. Jensen
Commissieadviseur	:	Mw. M. van Boheemen
Telefoonnummer/e-mail	:	023-5144628/boheemenm@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter

dhr. E. Jensen

Commissieadviseur

mw. M. van Boheemen

5

Leden van de commissie

GroenLinks

mw. A. Gielen, mw. T.K. van Wijnen

VVD

dhr. J. van Gilse, mw. H. Kaamer van Hoegee

FvD

dhr. D. van den Berg

D66

mw. S. Klaassen, dhr. M. Steeman

PvdA

mw. A. de Vries, dhr. L. Voskuil

10

CDA

mw. W. van Anel

PvdD

dhr. J. Hollebeek, mw N. Seggelink

PVV

dhr. N. Kaptheijns

SP

mw. M.F. van Oorsouw, dhr. E. Smaling

ChristenUnie

dhr. M. Klein

15

Denk

–

Fractie Baljeu

–

Portefeuillehouder GS

cvdK dhr. A.Th.H. van Dijk

20

Ambtelijke deelnemers

–

Notulist

mw. D. de Rooij (Moneypenny B.V.)

Afwezig met bericht

GroenLinks

mw. R.P.M. Kocken

CDA

mw. M. Sanderse

PVV

dhr. R. van Tiggelen

25

50PLUS/PVDO

mw. W. van Soest, dhr. P.E. Beving,
dhr. K.D. de Vries

30

Agenda:

1. Opening en mededelingen

35

2. Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, Strategische Agenda, Lijsten moties en toezeggingen en C-agenda

3. Inspreekhalftuur

4. A-Agenda MRA

Pagina 2

- 4a. MRA: reactie Noord-Holland op concept MRA Agenda 2.0
- 5. Rondvraag commissaris van de Koning Van Dijk (portefeuille MRA)
- 40 6. B-Agenda Ruimte en Wonen (onder voorbehoud)
- 6.a Wonen: Monitor Woningbouw 2019
- 7. Rondvraag gedeputeerde Loggen (portefeuilles Ruimte en Wonen, Omgevingsverordening)
- 8. B-Agenda Klimaat en Energie (onder voorbehoud)
- 8.a Energie: Discussienota Stimuleringsfonds Zonnepanelen industriële bouw
- 45 9. Rondvraag gedeputeerde Stigter (portefeuilles Klimaat en Energie)
- 10. Sluiting

50 **1. Opening en mededelingen**

Voorafgaand aan de vergadering wordt het licht ontstoken door de commissaris van de Koning in het kader van de Orange the World Campagne (tegengaan van geweld tegen vrouwen) en vindt een technische briefing plaats over de bevolkingsprognose en de monitor woningbouw.

55

De **voorzitter** opent om 19.30 uur de commissievergadering Ruimte, Wonen en Klimaat (RWK) en heet alle leden van het college en de commissieleden welkom.

60

Er zijn afmeldingen ontvangen van mevrouw Kocken (GL), de heer Beving (50PLUS), de heer De Vries (50PLUS), mevrouw Van Soest (50PLUS), de heer Van Tiggelen (PVV) en mevrouw Sanderse (CDA).

65

Er wordt een werkbezoek op verzoek van Bouwend Nederland georganiseerd op maandag 27 januari 2020 in de ochtend bij een project in of in de omgeving van Haarlem. Bouwend Nederland stuurt binnenkort een programma. Commissieleden kunnen zich aanmelden bij de griffier.

70

2. Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, Strategische Agenda, Lijsten moties en toezeggingen en C-agenda

Vaststellen of de 2 B-agendapunten vandaag worden behandeld.

75

De **voorzitter** legt twee verzoeken tot plaatsing op de B-agenda aan de commissie voor.

De heer **Voskuil** (PvdA) wil het verzoek intrekken. Het ging om de woningbouw monitor. Na overleg met de portefeuillehouder stelt hij voor het als integraal pakket bij de woonagenda te behandelen, bij voorkeur bij de volgende commissievergadering.

80

De heer **Klein** (CU) wil het verzoek ook intrekken. Het ging om de discussienota zonnepanelen op gebouwen. De brief van het College heeft deze nota gekruist. De heer Klein stelt voor om deze naast elkaar te leggen en in gezamenlijkheid te behandelen bij de volgende commissievergadering.

85

De **voorzitter** verzoekt om bij het indienen van een discussienota en bij een verzoek om verplaatsing van de C-agenda naar de B-agenda het sjabloon van de statensite te gebruiken en de toelichting in te vullen waarom men iets als bespreekstuk op de agenda wil plaatsen. Hiermee wordt de agenda vastgesteld.

90

Mevrouw **Van Andel** (CDA) merkt op dat de heer Bond in juli schriftelijke vragen heeft gesteld over het proces en de tijdlijn van de Omgevingsverordening. Bij deze vergadering, op 25 november, zou over de omgevingsverordening worden gesproken. Deze staat niet op de agenda. Wanneer komt deze wel op de agenda? Hoe lang weet het College al dat de planning niet zou worden gehaald? Waarom is hierover geen mededeling gedaan?

95

De **voorzitter** stelt voor om deze vraag aan te houden totdat de Gedeputeerde er is.

Pagina 4

De verslagen van 14 en 17 oktober worden zonder wijzigingen vastgesteld.

100 Er zijn geen opmerkingen over de lijst met moties en toezeggingen en de strategische statenagenda.

105 De heer **Smaling** (SP) meldt dat in de agendabundel wel de Monitor Woningbouw zit, maar niet de bevolkingsprognoses. Hij vraagt om deze alsnog na te sturen.

3. Inspreekhalftuur

110 Er zijn geen insprekers.

4. A-Agenda MRA

Voorstel voor behandeling:

Adviseren over de voordracht aan PS. De voordracht zal worden geagendeerd voor de PS vergadering van 16 december 2019.

Toelichting:

De samenwerking binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) is gebaseerd op de MRA Agenda. Deze heeft een looptijd van vier jaar en moet daarom vanaf 2020 worden vernieuwd. In bijgaande concept MRA Agenda 2.0 worden vanuit de MRA (MRA Agendacommissie, MRA Platforms en MRA Portefeuillehouders-overleggen) voorstellen gedaan voor een nieuwe MRA Agenda.

De provincie Noord-Holland neemt al jaren zeer actief deel aan de MRA-samenwerking en geeft –via bijgaande concept-reactie– aan ook in de komende vier jaar actief te willen bijdragen aan de realisatie van de opgaven uit de MRA Agenda. Daarbij worden enige opmerkingen gemaakt en aanvullingen voorgesteld.

De concept MRA Agenda 2.0 zal, inclusief bijgaande concept reactie, ook met Provinciale Staten worden besproken.

De **voorzitter** deelt, ten aanzien van MRA en de op 18 november aangenomen motie M123-2019 van GL, D66 en SP over het aansluiten bij Raadtafel 32, mede dat in de motie het Presidium wordt verzocht initiatief te nemen om een vertegenwoordiger uit Provinciale Staten te benoemen voor de Raadtafel 32. Deze vertegenwoordiger wordt verzocht van alle Raadtafel 32 bijeenkomsten verslag uit te brengen aan de commissie RWK. De eerstvolgende bijeenkomst van de Raadtafel 32 is op woensdagavond 4 december. Het eerstvolgende Presidium is maandag 16 december. Er moet een vertegenwoordiger worden aangewezen voor de bijeenkomst van 4 december. Er is per mail aan het Presidium voorgesteld om een lid en plaatsvervangend lid in deze vergadering van RWK aan te wijzen, zodat de vergadering van 4 december kan worden bijgewoond. In het Presidium van 16 december kunnen beide vertegenwoordigers worden geaccordeerd, waarmee de motie kan worden afgedaan. Daarnaast is de Presidiumleden gevraagd om vóór vandaag door te geven of zij een kandidaat wensen voor te dragen. Door GL is mevrouw Gielen voorgedragen en mevrouw De Vries door PvdA. Er moet worden afgestemd wie vertegenwoordiger en wie plaatsvervangend vertegenwoordiger wordt. De voorzitter vraagt of de commissie hiermee akkoord gaat.

Mevrouw **Klaassen** (D66) is hiervan niet op de hoogte en wil dit nog afstemmen met de fractievoorzitter.

De **voorzitter** geeft aan dat dit in het Presidium wordt besproken.

4.a MRA: reactie Noord-Holland op concept MRA Agenda 2.0

Behandelvorschlag:

De samenwerking binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) is gebaseerd op de MRA Agenda. Deze heeft een looptijd van vier jaar en moet daarom vanaf 2020 worden vernieuwd. In bijgaande concept MRA Agenda 2.0 worden vanuit de MRA (MRA Agendacommissie, MRA

Platforms en MRA Portefeuillehouders-overleggen) voorstellen gedaan voor een nieuwe MRA Agenda.

160 *De provincie Noord-Holland neemt al jaren zeer actief deel aan de MRA-samenwerking en geeft –via bijgaande concept-reactie– aan ook in de komende vier jaar actief te willen bijdragen aan de realisatie van de opgaven uit de MRA Agenda. Daarbij worden enige opmerkingen gemaakt en aanvullingen voorgesteld.*

165 *De concept MRA Agenda 2.0 wordt, inclusief bijgaande concept reactie, ook met Provinciale Staten worden besproken.*

Eerste termijn:

170 Mevrouw **Gielen** (GL) noemt het concept ambitieus en ze wordt blij van de thema's, circulaire economie, energietransitie, kansengelijkheid en ov en fiets. Ze vindt de voordracht van Gedeputeerde Staten een mooie aanvulling daarop. Het is belangrijk dat er evenwicht ontstaat tussen grote partijen zoals de Provincie en de gemeente Amsterdam en de kleinere gemeenten.

175 Mooie plannen vragen om een goede democratische grondslag. Een versterkte samenwerking binnen de MRA kan alleen van de grond komen als deze voorafgaat aan een intensivering van de democratische legitimering. Prioriteit voor de MRA zou moeten zijn om raads- en statenleden beter te betrekken. Ten eerste door een heldere verantwoording van de activiteiten van de MRA. Maar ook door het openbaar maken van de MRA vergaderingen en door het toelaten van een tweede ring van raads- en statenleden in overleg met Raadtafel 32.

180 Staten en raden zouden ook kunnen worden betrokken in een beeldvormende fase, bijvoorbeeld via brede, openbare BOT overleggen over specifieke thema's. In opgave 2 wordt gesproken over het woonaanbod in de MRA en het maken van concrete afspraken over spreidingen en aantallen. Hoe verhoudt zich dat tot de provinciale bevoegdheden? Kan de commissaris een toelichting geven op de relatie tussen deze opdracht uit de MRA agenda en de afspraken in het coalitieakkoord.

185 In de paragraaf over 'Landschap' wordt gesproken over het bouwen van businesscases met partners over de prioritaire investeringsopgaven. Mevrouw Gielen vindt de woorden 'landschap' en 'businesscases' niet wenselijk in één zin. Wie bepaalt welke partners hiervoor worden uitgenodigd?

190 De heer **Voskuil** (PvdA) sluit zich aan bij mevrouw Gielen. Hij is het ook eens met haar punt over democratische legitimering. Hij wil er wel voor waken dat er een extra bestuurslaag komt. Eén van de krachten van de MRA is juist dat het een governance organisatie met een zekere mate van 'opt-in opt-out' vrijheid is. Er moet een balans worden gevonden in het instrument.

195 De PvdA is enthousiast over de MRA en de MRA agenda. Er wordt uitgebreid gesproken over de transitie, de krachten en de stagnatie op de arbeidsmarkt, maar er komt in de doelen relatief weinig van terug. De uitvoeringslijn young capital gaat over het aantrekken en ontwikkelen en de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Maar daarbij mist de
200 aanpak van de gevolgen voor de onderkant van de arbeidsmarkt. Bij de doelen staat het bepalen van een gezamenlijk speerpunt voor het regionale onderwijs- en arbeidsmarktbeleid met het oog op de transitie van en de mismatch op de arbeidsmarkt en transitieopgave. Hoe brengt men de onderkant van de arbeidsmarkt en de speerpunten bij elkaar? De PvdA zou graag het onderwerp social return willen introduceren.

- 205 De PvdA is blij met de aandacht voor de elektriciteitsinfrastructuur. Er zijn ook zorgen over de hoeveelheid organisatiekracht. De PvdA is bang dat de versterking van de regionale elektriciteitsinfrastructuur ten koste gaat van de versterking in het noordelijke deel van de Provincie. De aanpak zou niet regionaal, maar provinciaal moeten zijn.
- 210 Bij de energietransitie ligt de nadruk op het Noordzeekanaalgebied. Daarbij mist de aansluiting met het ontwikkelplatform Noordkop Den Helder. De heer Voskuil zou daarbij graag de rol van de Provincie als verbindende schakel willen terugzien.
- Het economische belang van Schiphol staat goed beschreven, maar voor inwoners van de MRA is Schiphol een punt van zorg, aandacht en overlast. Er wordt niet gezegd wat de MRA kan doen aan leefbaarheidsmaatregelen. Hier ligt een versterkende rol vanuit de MRA.
- 215 De PvdA onderschrijft de aanvulling op de ov-knooppunten en is blij dat er wordt ingezet op woningen voor de lagere en de middeninkomens. Een aandachtspunt is het garanderen van de betaalbaarheid op de lange termijn. Het probleem zou in MRA verband moeten worden aangepakt, bijvoorbeeld de aanpak in de stad Groningen MRA breed uitrollen.
- 220 Mevrouw **Van Andel** (CDA) is benieuwd naar het proces. Zijn de punten van bijvoorbeeld de heer Voskuil op papier nodig, bijvoorbeeld in de vorm van een amendement?
- De verbinding met andere regio's wordt nu gemist. Gedeputeerde Staten zouden graag zien dat dat wel in deze agenda komt. Misschien zou de reactie scherper moeten worden geformuleerd. Het CDA vindt al langer dat de grenzen van de MRA breder zouden kunnen
- 225 worden getrokken, bijvoorbeeld bij de woningbouwbehoefte. Het is belangrijk dat er goed wordt samengewerkt tussen de regio's. Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid hebben elkaar nodig. Bijvoorbeeld op het gebied van agri en food liggen er kansen voor de MRA.
- Mevrouw **Van Oorsouw** (SP) vraagt hoe de MRA de hoge ambities denkt te verwezenlijken? De budgetten en regelmogelijkheden zijn niet altijd navenant aan de ambities. De SP heeft ook
- 230 vraagtekens bij de democratische legitimering. Wat voegt de MRA toe aan de bestaande overlegstructuren, zoals IPO en VNG.
- De heer **Klein** (CU) ziet ook mooie ambities, zoals een veerkrachtige economie. Er is aandacht voor mensen die minder gemakkelijk aansluiting hebben op de arbeidsmarkt en focus op een duurzame woningmarkt. De CU vindt de toon erg triomfantalistisch. Veel inwoners ervaren dat niet zo, zij hebben geen woning of hebben schulden. Hoe kan men een meer 'down to earth'- houding krijgen? Misschien door te benoemen dat dat ook een kant is van de MRA regio.
- 235 Het is belangrijk om te benadrukken dat het een samenwerking is en geen bestuursorgaan. De relatie met de rest van Noord-Holland ontbreekt. Kan dat in de brief meer worden benadrukt?
- 240 De heer **Hollebeek** (PvdD) verwijst naar de Raadtafel 32 en de democratische legitimiteit. Kan één vertegenwoordiger dat waarborgen in een gremium, dat niet veel slachtkracht lijkt te hebben? Hier moet een gezonde balans in zijn.
- Er wordt weer gesteld dat de gemeente Amsterdam meer verantwoordelijkheid moet nemen. In deze commissie is meermalen gesteld dat de rol van Amsterdam niet te dominant mag zijn. Meer verantwoordelijkheid van Amsterdam mag niet automatisch leiden tot meer
- 250 disbalans in de kleinere gemeenten.
- Eén passage vindt de heer Hollebeek onduidelijk. "Waarom het, wat de Provincie Noord-Holland betreft, alleen mogelijk is om het verplaatsen van toerisme vanuit economie naar de

255 ruimtelijke opdracht alleen mogelijk is onder de voorwaarde dat het begrip 'vrijetijdseconomie' wordt gebruikt in plaats van recreatie en toerisme en de koppeling met leefbaarheid, maar ook kunst, cultuur en erfgoed goed vastgelegd wordt." Deze zin bevat een vreemde vorm van categorisering. Toerisme en recreatie hebben meer dan economische componenten. De heer Hollebeek vraagt om dit te herzien en duidelijker te formuleren. Wat wordt hier bedoeld? Waarom wordt het gelabeld als vrijetijdseconomie in plaats van recreatie en toerisme?

260 De PvdD is blij met opdracht 2, woningbouw, vooral met de aandacht voor de betaalbaarheid, innovatie, verduurzaming en leefkwaliteit. De PvdD vindt dat natuurinclusief bouwen één van de speerpunten zou moeten zijn.

De PvdD is content met het voorstel om de ov-knooppunten als uitvoeringslijn onder opdracht 2 toe te voegen.

265

De heer **Van den Berg** (FvD) leest in de reactie op pagina 6 dat er focus moet zijn op de landschapsinclusieve ontwikkeling. Hoe zien de Provincie en de MRA hierbij de toepassing van windmolens?

270 Is bekend aan welke instructieregels de MRA zich moet houden? Anders zou elke gemeente haar eigen regels kunnen verzinnen om te bepalen welke landschappelijke waarde moet worden gehanteerd.

275 De heer **Kaptheijns** (PVV) merkt op dat in de concept agenda staat dat de MRA met het Rijk heeft afgesproken om tot 2025 gemiddeld 15.000 woningen per jaar te bouwen. Volgens de laatste prognose is de woningbehoefte tot 2040 225.000 woningen groeit, bovenop de huidige tekorten. Dat is een grote opgave, die door binnenstedelijke gebiedsontwikkeling moet worden ingevuld. De PVV maakt zich zorgen of deze opgave ooit zal worden gehaald. Er moet ook worden gekeken naar mogelijkheden om meer in het buitengebied te bouwen.

280 Mevrouw **Klaassen** (D66) vraagt extra aandacht voor de verbinding met Noord-Holland Noord.

De heer **Van Gilse** (VVD) vraagt zich af waarom dit stuk niet in de commissie EEB wordt behandeld?

285 De VVD steunt de reactie van het College, met name het pleidooi voor bestuurlijke verantwoordelijkheid, bij voorkeur met meerdere bestuurders voor alle uitvoeringslijnen en de urgentie van de mobiliteitsopgave.

In de reactie staat: "Het zou goed zijn om naar aanleiding van de totstandkoming van de RES verder te verkennen hoe de MRA samenwerking verder kan worden vormgegeven." Wat wordt hiermee bedoeld?

290 Op pagina 11 van de concept agenda staat dat "hoewel continue wordt gewerkt aan de verbetering van de kwaliteit van de verantwoording naar raden en staten structurele verbetering wenselijk is." Dit wordt hier niet verder uitgewerkt. Het is een belangrijk punt. Kan dit concreter worden uitgewerkt en vraagt de commissaris hier nader om?

295 Op pagina 14 staat dat er een arbeidsoverschot is aan de onderkant van de markt, waardoor middelbaar opgeleiden de laag opgeleiden verdringen. Dit vindt hij vreemd, gezien het verschijnsel dat overal in de Provincie bedrijven arbeidskrachten uit het buitenland werven. Ze vragen om huisvestingsoplossingen, met name in landbouw en logistiek. De VVD heeft idee dat het probleem genuanceerder ligt. Deelt de commissaris de analyse van de MRA?

- 300 Op pagina 19 staat “Wij stellen gezamenlijke normen of minimale eisen bij nieuwbouw of gebiedsontwikkeling op het gebied van circulaire economie, energietransitie en klimaatadaptatie om te zorgen voor een gelijk speelveld voor marktpartijen.” Wordt hier, net als in het coalitieakkoord, bedoeld dat er geen top op landelijk beleid komt of wordt hier iets anders bedoeld? Het zou goed zijn om in de reactie de insteek van de Provincie Noord-
305 Holland geen top op landelijk beleid op te nemen.
Op pagina 24 staat als uitvoeringslijn “het ontwikkelen van alternatieve en innovatieve bekostigingsopties voor de benodigde investeringen in het mobiliteitssysteem.” Wat wordt er met deze zin bedoeld?
- 310 De **voorzitter** komt terug op de vraag van de heer Smaling (SP) over de stukken van de bevolkingsprognoses. Deze stonden bij punt 10b op de C-agenda van de commissie RWK op 14 oktober.
- Beantwoording door commissaris van de Koning **Van Dijk**:
- 315 Democratische legitimering MRA. Het is belangrijk dat de deelregio's meer in hun kracht worden gezet. Het gaat uiteindelijk om het vaststellen van de plannen in de staten en raden. Het wordt op MRA-niveau bedacht en moet bij de gemeenteraden tot uitvoering leiden. De agenda gaat uit van twee leidende principes, de toekomstbestendige en evenwichtige metropool. De bestuurlijke tafels moeten zich uiteindelijk vertalen in besluiten op het niveau
320 van raden en staten. De kracht zit er juist in dat de deelregio's meer die rol vervullen, zodat samenwerking tot stand komt. De samenwerking moet ervoor zorgen dat kleine gemeenten kunnen aanhaken. Uit de evaluatie kwam naar voren dat het gedragen verhaal vanuit de MRA beter kan. Het wordt niet een nieuwe totale visie voor de MRA, maar een verhaal waarmee ook gedeputeerden en wethouders kunnen uitleggen waarom men dit doet. Waar wordt
325 samengewerkt, wordt ook iets ingeleverd om samen het doel te bereiken. Maar wel met de visie helder voor de geest. De nieuwe MRA-agenda wordt begin volgend jaar vastgesteld. De opmerkingen worden meegenomen en die krijgen in de verdere verfijning van de MRA-agenda een plek.
- Het woonprogramma komt in de MRA, in nauwe samenwerking met de Provincie tot stand.
330 Het helpt om de doelstelling te realiseren.
- Landschap en businesscases staan niet op gespannen voet. Er is juist gevraagd aan Cohen om te zoeken naar mogelijkheden om het landschap te financieren.
- Arbeidsmarkt en young capital aan de onderkant. De Leidende principes, toekomstbestendig en evenwichtig zijn belangrijk. Middels het house of skills wordt getracht om het, ook aan de
335 onderkant van de arbeidsmarkt, op elkaar te laten aansluiten. Er is ook veel arbeid nodig voor bijvoorbeeld de energietransitie.
- Aansluiting van delen uit de Provincie die niet onder de MRA vallen, zoals Den Helder. De Provincie wil juist die aansluiting tussen Noord-Holland Noord en MRA middels samenwerkingsprogramma's tot stand brengen. Het College wil dit naar de toekomst toe verder vormgeven.
340
- Het Rijk is bevoegd gezag over Schiphol. Vanuit de economische agenda van de MRA wordt ernaar gekeken. Bij de Bestuurlijke Regio Schiphol (BRS) wordt hier ook over gesproken, hierbij is de gedeputeerde ook betrokken.
- Elektrische infrastructuur en de zorg hoe de Provincie hiermee omgaat. Gemeenten zijn
345 terughoudend omdat de energie niet altijd voorhanden is. Hiervoor heeft de Provincie een brede verantwoordelijkheid.

Voor wat betreft woningbouw helpt de samenwerking met de MRA om tot de doelstellingen te komen.

350 Ambities en democratische legitimering. In de structuur van de agenda is getracht om de ambities te borgen en meer SMART te maken. Daarom wordt er niet met vijftig opgaven gewerkt, maar met vier overzichtelijke bestuurlijke opdrachten en uitvoeringslijnen. Bij de bestuurlijke tafels zitten partners die het werk uiteindelijk zullen realiseren. Hierdoor is de agenda overzichtelijker en meer afrekenbaar geworden. Het moet minder en beter. Triomfantalistisch en down to earth. Dat betekent dat men probeert om met elkaar iets te realiseren. Het is soms ook goed om in een samenwerkingsverband successen te benoemen. 355 Voor alle grote opgaven zijn alle partijen nodig. Men wil een sterke metropoolregio om de belangen in Den Haag neer te zetten. Met leiderschap van Amsterdam wordt juist bedoeld om anderen in hun kracht te zetten. In Den Haag wordt wel het leiderschap van Amsterdam verwacht als het gaat om 360 gemeenschappelijke belangen. Veel van de opgaven in de MRA zijn voor heel Nederland van belang. Dit punt komt uit de evaluatie van de MRA. De vrijetijdseconomie is naar het ruimtelijk domein verschoven. De ruimte die nodig is, wordt gerealiseerd.

365 De heer **Hollebeek** (PvdD) interrumpeert en vraagt of de termen 'recreatie' en 'toerisme' helemaal verdwijnen in het ruimtelijke verhaal. Worden deze termen vervangen door 'vrijetijdseconomie' of kunnen zij naast elkaar bestaan?

370 Commissaris van de Koning **Van Dijk** antwoordt dat deze niet verdwijnen, maar bij de definitieve agenda wordt het wellicht anders omschreven. Het College wil aangeven dat recreatie en toerisme geen toevalstreffers zijn, maar dat er in het beleid rekening mee moet worden gehouden. Bij windmolens en het bouwen in het buitengebied, geldt als ondergrens de Omgevingsvisie, door de Provincie vastgesteld. Dit wordt niet opzij gezet door de MRA. 375 Noord-Holland Noord staat op het netvlies. De Provincie steunt actief de samenwerkingsverbanden. Het is niet de bedoeling om de RES in de wielen te rijden. Het zijn naast elkaar bestaande processen.

380 *Tweede termijn:*

Mevrouw **Gielen** (GL) vindt de Raadtafel 32 een mooi instrument. Door deelname van één van de commissieleden is het probleem van de democratische legitimering niet opgelost. Het is wel belangrijk om onderdeel van dat netwerk te zijn. 385 In veel raden en staten heerst bijna een gevoel van frustratie omdat er te weinig grip is op de MRA. Ze verzoekt de commissaris om dit mee te nemen.

De heer **Voskuil** (PvdA) is het in grote lijnen eens met wat mevrouw Gielen zegt. Democratische legitimering wordt niet geborgd met een raadtafel. Hij begrijpt het gevoel van 390 frustratie bij de raden. De communicatie over de MRA is vaak wisselend. Bij deze Staten valt er tot nu toe niets te klagen over de informatie. Bij sommigen kan de raadtafel een link zijn. Hoe het College erin staat, is geheel in lijn met het coalitieakkoord. De MRA-agenda zal worden vastgesteld en het zou mooi zijn om er meer in te laten terugkomen. Bijvoorbeeld bij

395 het economische belang van Schiphol moet ook de overlast worden benoemd. Het gaat ook over de beperking van de overlast en het verbeteren van de leefbaarheid en bereikbaarheid. De energie–infrastructuur moet ook worden geborgd in andere regio’s. Dit wil de heer Voskuil ook terugzien in de agenda.

400 Mevrouw **Van Andel** (CDA) merkt op dat de samenwerking met andere regio’s nu mist in de MRA agenda. Hoe zorgt men ervoor dat het daarin komt? Is het goed als dit zwaarder wordt aangezet in de reactie van de Staten?

405 De heer **Van Gilse** (VVD) is verbaasd dat het onderwerp niet bij de commissie EEB wordt besproken.

De **voorzitter** meldt dat er in de agendacommissie van 26 augustus is afgesproken om overkoepelende onderwerpen aan de commissie RWK toe te wijzen.

410 De heer **Van Gilse** (VVD) noemt nogmaals de analyse bij opdracht 1 dat er sprake is van een arbeidsoverschot aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Hier heeft de VVD haar vraagtekens bij. Er zijn veel arbeidsmigranten in Noord–Holland, men heeft moeite om vacatures in te vullen. Is er niet eerder sprake van een mismatch dan van een overschot aan de onderkant van de arbeidsmarkt?

415 Op pagina 19 staat iets over het stellen van gezamenlijke normen en eisen aan nieuwbouw. In het coalitieakkoord is afgesproken om geen top op landelijk beleid te zetten. Dat zou de insteek moeten zijn bij de MRA–agenda.

Op pagina 24 staat de passage “Het ontwikkelen van alternatieve en innovatieve bekostigingsopties voor de benodigde investeringen in het mobiliteitssysteem.” Wat wordt hiermee bedoeld?

420 De heer **Hollebeek** (PvdD) noemt nogmaals het toevoegen van natuurinclusief bouwen. Als dit in de brief wordt opgenomen, kan het stuk, wat de heer Hollebeek betreft, als hamerstuk door.

425 De heer **Klein** (CU) sluit zich aan bij de oproep van de heer Voskuil en mevrouw Van Andel. Hoe krijgt men het punt van samenwerking met andere regio’s in de agenda?

De heer **Voskuil** (PvdA) geeft aan dat het met de motie nog niet voldoende is om er een hamerstuk van te maken.

430 Beantwoording door commissaris van de Koning **Van Dijk**:

Gedeputeerde Loggen heeft doorgegeven dat hij de planning van de omgevingsverordening schriftelijk zal doen toekomen.

435 De heer Voskuil heeft een goed punt over Schiphol en daar wordt ook over gesproken. Het gaat niet alleen over groei. De Provincie neemt haar verantwoordelijkheid door deel te nemen aan de BRS.

440 De Provincie heeft een overkoepelende verantwoordelijkheid voor de hele Provincie, niet alleen voor de MRA. De randvoorwaarden zijn in provinciaal beleid vastgelegd. Dat wordt niet opzij gezet door de MRA. Het is geen antwoord op ‘top erop’, maar het geeft wel aan dat het provinciaal beleid de ondergrens is. Er wordt wel geprobeerd om, met de inbreng in de MRA, versnelling te krijgen op een aantal thema’s.

De commissaris vindt het geen probleem om ten aanzien van Schiphol aan te geven dat het meer is dan economische ontwikkeling, maar dat het ook gaat om de ruimtelijk-economische ontwikkeling.

445 Bij de energie–infrastructuur is het belangrijk dat het niet stopt bij de MRA grens. De Provincie kan, als zij deelneemt aan een samenwerkingsverband, niet van haar eigen beleid afwijken totdat dit bij de Staten is besproken. Het zou ook vreemd zijn om in ieder samenwerkingsverband alles in te brengen wat bij de Staten is besproken. Het is andersom, de Staten toetsen en controleren. Het is niet de bedoeling om een kopie van het provinciale
450 beleid in de MRA agenda te zetten. In de uiteindelijke agenda moet meer tekst komen over hoe de Provincie de andere samenwerkingsverbanden ziet.

Er is zorg over de mismatch die ontstaat doordat de middengroepen de ondergroepen op de arbeidsmarkt wegdrücken. Hier wordt aandacht voor gehouden binnen de MRA. Deze handen zijn hard nodig bij de energietransitie en ze moeten worden opgeleid.

455 De commissaris kan op dit moment niet zeggen wat alternatieve kosten inhouden. Ook voor natuurinclusief bouwen geldt dat het provinciaal beleid de ondergrens is. De commissaris is benieuwd hoe dit bij gemeenten naar voren wordt gebracht. De samenwerking met andere regio's moet terugkomen in de uiteindelijke agenda ter besluitvorming. Dit staat al in de brief.

460

De **voorzitter** vraagt aan de commissieleden of dit als hamerstuk door kan naar de Provinciale Staten vergadering van 16 december.

De heer **Voskuil** (PvdA) wil er nog over nadenken. Hij vraagt om het te agenderen.

465

5. Rondvraag commissaris van de Koning Van Dijk (portefeuille MRA)

Er zijn geen rondvragen aangemeld.

470

6. B–Agenda Ruimte en Wonen (onder voorbehoud)

475 *Statenlid Voskuil (PvdA) heeft verzocht de Monitor Woningbouw 2019 van de C naar de B agenda te verplaatsen. Dit om aansluitend aan de technische briefing in de commissie met elkaar en met de gedeputeerde te kunnen spreken over de inzichten uit deze monitor, en bijvoorbeeld de verhouding tot de berichten uit gemeenten die volgens de heer Voskuil soms een ander beeld laten zien. Voorts zou hij graag bespreken wat de uitkomsten van deze monitor bijdragen aan het Provinciaal beleid om de woningbouw te versnellen. De heer*
480 *Voskuil ziet een bespreking in de commissie ook als mogelijkheid enkele opvallende zaken uit de monitor nader uit te lichten, te verduidelijken en in een breder perspectief te plaatsen.*

Onder voorbehoud van definitieve vaststelling van de agenda door de commissie is dit als B–agendapunt opgenomen.

485

Het voorstel van de heer Voskuil is ingetrokken.

6.a Wonen: Monitor Woningbouw 2019

490

Het voorstel van de heer Voskuil is ingetrokken.

495

7. Rondvraag gedeputeerde Loggen (portefeuilles Ruimte en Wonen, Omgevingsverordening)

Er zijn geen rondvragen aangemeld.

500

8. B–Agenda Klimaat en Energie (onder voorbehoud)

Op verzoek van Statenlid Klein (ChristenUnie) is deze discussienota aan de agenda toegevoegd, onder voorbehoud van definitieve vaststelling van de agenda door de commissie.

505

Het voorstel van de heer Klein is ingetrokken.

8.a Energie: Discussienota Stimuleringsfonds Zonnepanelen industriële bouw

510

Het voorstel van de heer Klein is ingetrokken.

9. Rondvraag gedeputeerde Stigter (portefeuilles Klimaat en Energie)

515

Er zijn geen rondvragen aangemeld.

10. Sluiting

520

De **voorzitter** sluit de commissievergadering RWK om 20.35 uur en dankt iedereen voor zijn of haar inbreng.